

2971

פרוטוקול מס' 8/101
מישיבת ועדת הכספים
מיום ג' כ"ז בתמוז תשי"ח - 15.7.58
בשע. 8.50

חברי הועדה:

שתתפו:

- י. גורי - היו"ר
- י. בדר
- א. בהיר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- א. כהן
- נ. לוי
- ז. סוזאייב
- י. ספיר
- מ. קלמר
- ז. צור
- י. קרגמן
- ח. רובין

מוזמנים:

- ד"ר ארנון - מנהל משרד האוצר
- ז. שרף - המטכ"ל על הכנסות המדינה
- ד. גבעוני - מטעם האוצר
- מר בן-ארצי - מנהל חברת אל-על

דר-היום: א. אשור ערבות לאל-על לרכישת מטוס "בריטניה" רביעי וחלקי חלוף.

ב. חוק הארנונה לפצוי נזקי מלחמה

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
נתקבל מכתב משר האוצר בענין אשור ערבות לאל-על. (קורא את המכתב

בהזדמנות זו ברצוני לשאול - האם סודר ענין הכשרות?

קלמר:

מר בן-ארצי: הוא סודר על הצד הטוב ביותר. פתחנו מטבח כשר בשדה התעופה בפריז, נוסף על זה הקיים בלונדון, וזה הקיים בלוד. כן הוכשר המטבח של עובדי אל-על.

פ. קלמר: כמה ביחס למסגיח?

מר בן-ארצי: בכל מטבח יש מסגיח. ואני שמח לציין, כי מאז הישיבה עם הרב אפרתי, פרט למקרה אחד של תקלה טכנית, לא היו שום תלונות בענין הכשרות.

א. בהיר: בהודמנות זו הייתי מבקש לקבל פרטים על פעולת חברת אל-על במחצית הראשונה של 1958 והתחזית למחצית השניה של השנה, אם לא ישתנו התנאים הפוליטיים. כן הייתי מבקש לקבל אינפורמציה על "מטוס-במקום" שהוצדק. הי"ר י. גורי: אני מבין שאגב כל דיון מתעורר יצר הידע, וזה טבעי. אבל סדר היום של הועדה אינו ערוך לקיום שיחה רחבה בענין אל-על. אני הייתי מוכן לקיים דיון כזה בימי הפגרא. לכן מבקש לאתר את הדיון היום רק בגבולות הערבנות.

פ. בדר: אני מציע לפי הישיבה זו נאשר את הערבנות, ואת הדיון על חברת אל-על נקיים אחרי הפגרא.

פ. ספיר: הלוואה זו ניתנת ל-5 שנים. מהו החשבון המקובל של פחת באווירונים בתקופה זו?

מר בן-ארצי: ביחס ל"מטוס-במקום" אני מוכן למסור אינפורמציה, אלא אני מבקש שלא לפרסם את הדברים, כדי לא לגרום להפרת התחייבותינו כלפי היצרנים.

בזמנו סיימנו עקרונות מו"מ על קניית מטוס 4 בסכום של מליון ורבע ל"ש. וזמן הספקתו נקבע לסוף פברואר שנה הבאה. היות והג"ק יכנס לפעולה לפני הזמן שנקבע, בכדי יכנע אותנו לקנות את המטוס הם צריכים: א) להקדים מועד אספקת האוירון; ב) להוריד מחירו; ג) לתת ערבות על ערכו של המטוס לאחר תקופה מסויימת.

אני שמח להודיע, שהצלחנו להוריד מחיר המטוס ב-150 אלף ל"ש. היות ולא יכלו להקים מועד אספקת המטוס, נתנו לנו מטוס אחד בהשאלה. בחזיר מטוס זה, כאשר נקבל את המטוס שלנו, נוכל לנצל מטוס זה במשך 7 חדשים מבלי לשלם אמורטיזציה. הם צותנים לנו ערבות, שאם אחד 4 שנים נקבל בעבור המטוס פחות מ-680 אלף ל"ש, הם ישאו ב-100 אלף ל"ש ועל-ביתרה יהיו שותפים ב-50 אחוז. השגנו תנאי, אם כי לביהם הוא קשה מאד.

כל שנוי שצריך להעשות במטוס לפני הכנסו לשירות - ייעשה על חשבון החברה. האמורטיזציה בשעור של 80 אחוז תגבה במשך 8 שנים. האמורטיזציה של המטוס החדש נקבעה ל-10 שנים, בהתאם לנוהג המקובל.

המטוס מוכן למסירה. כל הטידורים הפיננסיים סודרו, לפרט לדבר אחד - אשור הערבנות. אני מצטער על האחוז שחל גם באשמתנו, אבל לא רק באשמתנו.

פ. ספיר: אם נכון החשבון שנתקפה של 4 שנים נקבל 40 אחוז של האמורטיזציה פלוס סכום המטוס המובטח - למעשה נצטטים אנו לענפן זה כמעט בלי ריזיקו.

אנו נקבל 800 אלף ל"ש בעד השקעה של מליון ורבע ל"ש, שעליהם עשינו אמורטיזציה של 40 אחוז.

מר בן-ארצי:

לאחר ששמעתי את ההודעה על פתיחת מטבח כשר בפריז - אצביע בעד מתן הערבות. אבל אני מודיע כי אתקשר עם הרבנות הראשית ואבדיר שאלת המסגיה.

מ. קלמר:

אני מעמיד להצבעה אישור הערבות לאל-על.

הי"ד י. גורי:

ה צ ב ה

פה אחד אושרה הערבות לאל-על

אנו עוברים לסעיף הבא - סיכומי ועדת המסנה לחוק הארנונה לפיצוי נזקי מלחמה (תיקון). בסעיף 2 - הארנונה ושעוריה מציעה הועדה:

הי"ד י. גורי:

הארנונה תהיה בשעורים הנקובים להלן משוויים של הנכסים:
לגבי בניין - 0,35 אחוז
לגבי מטעים - 0,15
לגבי ציוד - 0,75
לגבי מלאי סחורות שאיננו מלאי חקלאי הנמצא בידי החקלאי - 0,75
לגבי מלאי הנמצא בידי החקלאי - 0,35 אחוז.

(ו) לגבי נכסיו של בעל משק בישוב ספר המשמשים לאותו משק, יהיו שיעורי הארנונה שליש מהשעורים הנקובים בסעיפים קטנים (ב) ו-(ד), לפי העניין.

"ישוב ספר" לענין סעיף קטן זה - ישוב ששר האוצר, באישור ועד הכספים של הכנסת, הודיע עליו ברשומות שהוא ישוב ספר.

(ד) במטעים -

- (1) שהם עצי הדר או נות - 300 לירות לכל דונם או לכל חלק ממנו;
- (2) שהם מטעים אחרים - 100 לירות לכל דונם או לכל חלק ממנו.

לגבי מטעים נתקבלה הצעת לכתוב 900 לירות.

א. בהיר:

אני מאשר שהיתה הצעה כזאת, ומר גבעוני יחד שעקרונות אינו מתנגד לה, אבל היא לא נתקבלה; באותה ישיבה לא נתקבל כל סיכום בסעיף זה.

הי"ד י. גורי:

אני גורס שצריך להקטין כל היקף הארנונה גם מבחינת גובה ההערכה וגם מבחינת שעורי הארנונה. ולכן אני מציע: בנינים - 0,15-0,20 אחוז; ציוד - 0,50 אחוז, מלאי - 0,50 אחוז. מלאי - 0,50 אחוז, ומלאי בידי חקלאים - 0,20 אחוז.

י. ספיר:

מנקודת השקפת הפרדסנים וצוי לקבוע 900 לירות לדונם פרדס. אבל אני חושב שהערכה זו אינה מציאותית. 50 אלף הדונם של הסוכנות אינם שווים 900 לירה הדונם. לדעתי 750 לירות זהו סכום מציאותי.

י. אפרתי:

במטעמים בניין, ציוד ומלאי, אני מציע לקבוע 0,25 אחוז, ולגבי מטעים אני מקבל את השעור המוצע.

צ. לוי:

אינני מקבל הצעתו של מר בהיר לקבוע סכום של 900 לירות לדונם, כי הלזוואה לדונם פרדס מגיע ל-600-700 לירות

א. הרצפלד:

מכסימום.

ז. צור: סכום 600-700 לירות לדונם פרדס כולל צנורות וסדורים אחרים, שבארנונה מופיעים בחשבון נפרד. לכן הייתי מציע לקבוע סכום של 450 לדונם ו-0,1 אחוז.

ח. גובני: אני מציע לקבוע 800 לירות לגבי פרדס נושא פרי ו-700-750 לירות לפרדס שאינו נושא פרי.

ש. דייג: לדעתתי גם הסכום המוצע על ידי מר צור - 450 לירות - הוא גבוה מדי, כי רוב הפרדסים נמצאים כיום בידי מושבי העולים החדשים שאינם יכולים לשאת במס כבד.

ברצוני לשאול את מר גבעוני, מדוע אינם מופיעים כאן בעלי חיי?

ד. גבעוני: הם מופיעים בסעיף המלאי.

א. בהיר: הצעתי היתה מכוונת לדונם פרדס נושא פרי, כולל אינסטלציה וסדורים אחרים. אני מבין שפרדס בן שנה או שנתיים לא יעריכו ב-900 לירות הדונם. לאחר שמתברר שהאינסטלציה והדקע אינם נכללים בהערכה זו, אני מוכן לקבל הצעתו של אפרתי, המבוססת על קלקולציה ממשית - 600-650 לירות. מכל מקום, אני מציע שאנו נחליט רק על הפרינציפ, והמומחים יציטעו את הסכום בהתאם לקלקולציה.

ספיר: אני מציע שהערכה שתקבע לגבי ישובי ספר לא תשמש קריטריון לכל הארץ, כי מסקי הספר נתונים נמצא מיוחד.

מר גבעוני: כל ההצעות שהוצעו, הוצעו לאחר החיעצות ובהסכמת שרד החקלאות. באופן עקרוני אין התנגדות להצעת מר בהיר, אבל הסכום גבוה מדי. גם הצעתו של מר אפרתי אינה נראית לי.

נכון הוא כי ההשקעה בדונם פרדס מגיע ל-600 לירות, אבל זוהי ההשקעה המכסימלית. ובארץ ישנם פיסים מסוגים שונים, לכן נראית לי הצעתו של מר צור.

אשר לבניינים - הבסיס לארנונה לא שונה במשך 6 שנים. אבל הואיל וישנם קריטריונים מסויימים שלפיהם נקבע ערך הבניינים, הבסיס לחישוב הארנונה נשתנה, כי הוא מבוסס על שווי שנת. הסוג היחיד של בכסים שערכם לא נשתנה בכל השנים היו המטעים. ולכן אנו מציעים הפחתה.

הינדל י. גורי: נראה לי שהועדה תיטיב לעשות אם תתאחד מסביב הצעתו של מר צור: 450 - 0,1 אחוז - פרדסים. 300 מטעים צנורות; 100 לירות מטעים אחרים.

ה צ ב ה

הצעת מר צור - נ ת ק ב ל ה

הינדל י. גורי: אצביע את הצעת חברי הועדה לגבי השעורים.

ה צ ב ה

הצעת מר ספיר לגבי נכס שהוא בנין - 0,20% - נדחתה
הצעת מר לוין לגבי נכס שהוא בנין - 0,25% - נדחתה

הצעת ועדת המסנה - 0,35% - נתקבלה

הצעת מר צור לגבי נכס שהוא מטעים - 0,1% - נתקבלה

ה צ ב ע ה

הצעת מר ספיר לגבי ציוד 0,50% - נדחתה
הצעת מר לוין לגבי ציוד 0,25% - נדחתה

הצעת ועדת המסנה - 0,75% נתקבלה

א. בהיר: איך נעשית הערכת מלאי חקלאי, ומה כולל מלאי זה?

זר גבעוני: מלאי חקלאי כולל בעלי חיים וכל הדברים בהם משתמש החקלאי. מדי שנה מתייעצים אנו עם המרכז החקלאי ומשרד החקלאות יקובעים את ההערכות בהתאם לנתונים.

ב. ספיר: מה הגיון ההבחנה בין מספוא שבידי הסוחר, המיועד לחקלאי ובין מספוא שבידי החקלאי? לדעתי אין מקום להבחנה כזאת, וגם הסוחר צריך לשלם 0,75 אחוז.

ג. צנר: אני חושב שהבחנה זו היא טכנית בלבד, מכיוון שאותו מלאי שבידי הסוחר יכול לשמש למטרות שונות. לכן אני מציע למחוק את ההגדרה: "לגבי מלאי חקלאי שאינו בידי חקלאי".

ד. ספיר: אם מלאי מחזרות שאינו חקלאי חייב באותו שעור, בין אם נמצא בידי הסוחר ובין אם בידי החקלאי - מדוע המלים "הנמצא בידי החקלאי"?

זר גבעוני: אני מוכן למחוק את המלים "הנמצא בידי החקלאי".

ה. דיין: אינני מקבל הצעת ספיר, כי החקלאות צריכה לזכות בהנחה לעומת שאר המקצועות, ואין להשוות סוחר לעובד השדה. אני סבור שאפשר לאחד סעיפים (4) ו-(5) ולקבוע שעור ממוצע של שני השעורים.

ו. סוזאייב: אם המלאי מצוי בידי סוחר פרטי, הוא יכול למכרו למטרות אחרות. אבל בדרך כלל הוא מצוי בידי חברים שמטרתן לחקלאות. משום כך אני תומך בהצעה למחוק את המלים "הנמצא בידי החקלאי".

ז. סרנון: מלאי חקלאי פירושו: בעלי חיים, יכול או מלאי של מספוא, גרעינים, כוסספה, קש, חציר, זבלים חיים וחרטים אחרים המשמשים לעסק או עשויים לשמש לעסק שהוא משק חקלאי.

ח. בהיר: לאור הגדרה זו אני מציע מציט לכתוב:

- (4) לגבי מלאי חקלאי הנמצא בידי החקלאי - 0,35 אחוז
- (5) לגבי מלאי מחזרות למעט מלאי כאמור בפסקה (4) - 0,75 אחוז.

י. סוזאייב: אני מקבל הצעת בהיר פרט למלים "הנמצא בידי חקלאי".

ה צ ב ע ה

זיו"ר י. גורני:

הצעת מר סוזאייב - נדחתה
הצעת מר לוין - נדחתה

הצעת מר בהיר - נתקבלה

סתייגות לחברי הכנסת לוין וסוזאייב.

א. דובני: היות ואני נאלץ לעזוב את הישיבה, אני משאיר בידי היושב ראש הצעתי לאחד מסעיפי ההצעה. אם מר סרנון יטען שהצעה זו מורגת מהנושא, אבקש לעכב קריאת החוק ולהעביר את השאלה לוועדת הכנסת.

אני מבקש כי מר גבעוני יודיע לוועדה, כי במקרה של חלוקי דעות על פירוש ההגדרה - יבוא בדברים עם משרד

א. בהיר:
החקלאות.

אני מתנגד למסירת הודעה כזאת. פירוש החוק הוא ענינו של בית המשפט.

ז. סוזאייב:

הכוונה היא, שיימלך בדעת משרד החקלאות.

היור י. גורי:

אינני יודע אם רצוי שעובד מדינה יסגור הודעה שהוא יתעץ עם עובד מדינה אחר.

מר קטרוו:

דוקא משום שבכל הענינים הנזכרים למשרד החקלאות, אנו מתייעצים עם משרד החקלאות - אני חושב שהודעה זו מיותרת.

מר גבעוני:

בסעיף (ו) השנוי הוא "שליש" במקום "שני-שלישים".

היור י. גורי:

ה צ ב ע ה

סעיף (ו) - נתקבל

אחרי סעיף (ו) יבוא סעיף 4(א):
על אף האמור בסעיף 4 יהיה שוויו של נכס שבעליו הוא ישוב ספר או תושב ישוב כזה, הסכום שהיה מתקבל בעדו במכירה ממוכר ברצון לקונה ברצון במועדים שנקבעו בסעיף 5 למתן הצהרה על נכס.

היור י. גורי:

ה צ ב ע ה

סעיף 4(א) - נתקבל

ועדת המשנה קיימה דיון בשאלה, כיצד להבטיח למשקי הספר לא רק את מלוא נזק הרכוש, אלא גם עמס השמירה העצום הנופל עליהם, ונזקי עדיפין שאין להם ולא יכולה להיות להם תקנה בגדרי החוק.

היור י. גורי:

אשר לשאלת עמס השמירה, מציעה ועדת המשנה להקים ועדה בת 3 חברים ממשרד האוצר, משרד העבודה ומשרד הבטחון, שתנסה לפתור שאלה זו בדרך של קרן ההשוואה. כלומר, עמס השמירה ייחשב כשירות מלואים.

אשר לנזקי עקיפין הובעה דעה, שיש להקים קרן מיוחדת למטרה זו, בהתשתתף גם הארנונה. דעה זו הובאה בפני שר האוצר, והוא ביקש מבלי לקבוע עמדה, שועדת הכספים תחליט סופית בענין זה באשתתפותו. לעומת זאת הודיע מנהל משרד האוצר בישיבת הוועדה: "בשם האוצר אני יכול למסור הצהרה, שאם קורה מקרה, וועדת הכספים תחליט על הצורך במציאת סדור למתן פצויים - הדבר ינתן".

זוהי ההצעה שמביאה ועדת המשנה בפני ועדת הכספים. חבר הכנסת רובין אינו מסתפק בזה ומציע: על אף האמור בסעיף 3 לחוק העיקרי ובכל חיקוק אחר - ישולמו לישובי ספר או לתושב ישוב כזה (הכל לפי הענין) פצויים גם עבור נזקי עקיפין, שנגרמו להם עקב פעולות לחימה לצרכי בטחון.

נזקי עקיפין בסעיף משנה זה ואופן חישובם - כפי שיוגדר בתקנות על ידי שר האוצר, באישור ועדת הכספים.

ועדת המשנה התנגדה להצעה זו משני טעמים:
(א) משום שהצעה זו אינה נגדרי החוק;
(ב) משום שהדבר יובטח בצורה טובה יותר על ידי קרן.

א. בהיר: אני שמח שהגענו להסכמה בקודם הפרינציפיונית, שצריך לשלם פצויים גם על נזקי עקיפין. אלא שאני חושב שמוטב להטיל שאלה זו במסגרת החוק, במקום לבוא בדברים עם האוצר על גודל הסכומים בכל מקרה ומקרה. אני סבור כי מוטב להפריש 10 אחוז מכספי הארנונה למטרה זו.

אני מבין שהמדובר לא רק בנזקי עקיפין שיהיו בעתיד, אלא גם על נזקי עקיפין שהיו בעבר. לכן אני מציע להקים ועדת משנה לבידוד התביעות בענין נזקי עקיפין.

אשר לשאלת הוצאות השמירה הצעתי היא, שועדת הכספים תקים ועדת משנה, שתשמע את נציגי האוצר, ומשרד הבטחון בענין זה.

היו"ר י. גור: הצעתך זו ביחס להוצאות השמירה, מקבל אני. לעומת זאת אינני מקבל הצעתך להקים ועדת משנה קבועה לענין נזקי עקיפין. אני יכול להודיע, כי בכל מקרה שתבוא תביעה כזאת, תפעיל ועדת הכספים ועדת משנה לבידוד התביעה. ואם קיימות תביעות מסוג זה, אני מוכן להפעיל את ועדת המשנה לגבי תביעות אלו.

י. גור: אני מצטער לומר שאינני רואה בהצעה זו פתרון לשאלת הפצויים בעד נזקי עקיפין, המגיעים לישוברים בזכות ולא בחסד. מאידך, אינני מתעלם מבקשתו של שר האוצר.

היו"ר י. גור: קבלת בקשתו של שר האוצר, למכס את הדיון בהשתתפותו, אינה ספירה מעל הפרק שאלת הקרן.

מר סטרוב: אני מתנגד להעמדת הצעתו של מר רובין להצבעה, כי היא חורגת מהחוק. הממשלה הציעה תיקון לגבי שיעור תשלומי הארנונה וגובה הפצויים. היא לא הציעה כל יקון לגבי מהות הפצויים. לכן הצעתו של מר רובין חורגת מהחוק. אני מבין מאחד מחברי הוועדה לאמץ את התנגדותי ולהביא את הענין להכרעת ועדת הבטח.

שנית, אני מתנגד להפליגות אינפורמיות בחוק. כל אדם אחר שנדרם לו נזק, אין מפקדים אותו על נזקי עקיפין.

היו"ר י. גור: לא אצביע הצעה מר רובין. אעביר אותה לוועדת הכנסת.

א. בהיר: אני מבקש לחזור על הסיכום.

היו"ר י. גור: א. ביחס לנזקי רכוש מצאנו פתרון בגוף החוק.
ב. ביחס להוצאות השמירה - ועדת הכספים תקים

ועדת משנה ותזמן אליה בא-כוח האוצר ומשרד הבטחון על מנת להציע הצעות כיצד להסתייע בקרן השואה למטרה זו, מתוך הנחה שיש לראות שמירה כשירות מלואים.

ג. ביחס לנזקי עקיפין, במסגרת הודעה, ששר האוצר מבקש לקבל את ההחלטה הסופית בהשתתפותו. אין זה צודק את הדרך בפני דיון נוסף כדי למצוא פתרון לשאלה זו במסגרת החוק. כן רשמנו הוועדה הודעתו של מנהל משרד האוצר, כי עד אשר תוסדר השאלה באופן סופי, בכל מקרה שועדת הכספים תחליט - ינתן הדבר.

כזה אנו מסיימים את הישיבה.
הישיבה נעולה.